

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa M.M.
przeciwko E. sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w G.
o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę oraz premię
i sprostowanie świadectwa pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 kwietnia 2026 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 10 czerwca 2025 r., sygn. akt VII Pa 59/24,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

W dniu 13 stycznia 2025 r. do akt sprawy wpłynęło pismo powoda M.M. zatytułowane „Pismo powoda - stwierdzenie nieważności postępowania lub kasację”, które powód wniósł osobiście. W treści pisma powód wskazał, że wyrok w sprawie VII Pa 59/24 został wydany z naruszeniem art. 379 pkt 4 k.p.c., albowiem skład sądu wydający orzeczenie w drugiej instancji był nienależycie obsadzony, co doprowadziło do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W związku z powyższym, zarządzeniem z dnia 11 kwietnia 2025 r. powód został wezwany do sprecyzowania treści pisma w terminie 7 dni pod rygorem jego zwrotu przez podanie, czy pismo jest skargą o stwierdzenie nieważności prawomocnego

orzeczenia, czy też jest skargą kasacyjną, a nadto został pouczone, że w obydwu przypadkach pismo winno zostać sporządzone przez profesjonalnego pełnomocnika - adwokata lub radcę prawnego. Zobowiązanie powód odebrał w dniu 26 maja 2025 r. Pismem z dnia 30 maja 2025 r. ustanowiony przez powoda pełnomocnik procesowy — radca prawny - wskazał, że pismo powoda stanowi skargę o stwierdzenie nieważności prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego.

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2025 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku kierując się art. 424⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargę powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Sąd Okręgowy podkreślił, że w związku z tym, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy, w toku tego postępowania, a także w trakcie czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji, obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (87¹ § 1 k.p.c.). Tymczasem powód skargę wniósł osobiście. Co prawda w dniu 4 czerwca 2025 r. do akt sprawy wpłynęło pełnomocnictwo dla ustanowionego przez powoda w postępowaniu przed Sądem Najwyższym radcy prawnego oraz pismo z dnia 30 maja 2025 r., w którym ten pełnomocnik wskazał, że pismo powoda stanowi skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jego treść nie spełnia jednak wymogów przewidzianych w art. 424¹ § 1 i 2 w związku z art. 87¹ § 1 k.p.c. Niezależnie od powyższego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem jest zdaniem Sądu Okręgowego niedopuszczalna z powodu tego, że istniała możliwość zmiany lub uchylecia wyroku w drodze innych środków prawnych. Nie ulega bowiem wątpliwości, że powodowi od wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy przysługiwała możliwość wniesienia skargi kasacyjnej, o czym został on pouczone przez przewodniczącego po ogłoszeniu wyroku (k. 691), jak również skargi nadzwyczajnej, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się powód, który zaskarżył postanowienie w całości, wskazując na naruszenie przepisów postępowania cywilnego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest: w szczególności art. 424¹ § 1 i 2 w zw. z art. 87¹ § 1 k.p.c. przez nieuzasadnione stwierdzenie, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie spełnia wymogów przewidzianych w art. 424¹ § 1 i 2 w zw. z art. 87¹ k.p.c., art. 424⁵ § 1 k.p.c. oraz naruszenie art. 379 pkt 4 k.p.c. przez nieuwzględnienie, że skład Sądu orzekającego w drugiej instancji był nienależycie obsadzony - skład sądu był sprzeczny z przepisami prawa; powyższa niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego i konstytucyjnych wolności, praw człowieka i obywatela. Skarżący wskazał również, że innymi nadzwyczajnymi środkami odwoławczymi przysługiwało mu również prawo wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego w Gdańsku, co też w sposób wyraźny wynikało z pisma Sądu Okręgowego z dnia 11 kwietnia 2025 r. skierowanego do powoda. Powołał się również na nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy w Gdańsku naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Skarżący wniósł o włączenie do materiału dowodowego następujących dokumentów:

a) czterech odpisów skargi powoda z dnia 8 stycznia 2025 r. wraz z załącznikami,

b) zaświadczenia lekarskiego o chorobie i leczeniu się powoda - na okoliczność uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej wszczęciem postępowania sądowego przez powoda na skutek krzywdzącego powoda postępowania pozwanego i w konsekwencji wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, którego dotyczy skarga powoda.

Wniósł także o:

- uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku i uwzględnienie zażalenia oraz skargi powoda

- stwierdzenie niezgodności wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z prawem - stosownie do treści art. 424⁵ § 1 pkt 6 k.p.c.

- zasądzenie od pozwanego kosztów sądowych związanych z postępowaniem zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył:

Zażalenie nie jest zasadne.

Przepis art. 424⁵ § 1 k.p.c. określa wymagania konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części, przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy oraz wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono stosując art. 424¹ § 2 k.p.c. - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi oraz wnioszek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

Skarga przysługuje tylko wtedy, gdy „przez wydanie” zaskarżonego orzeczenia stronie została wyrządzona szkoda. A contrario, jeżeli szkoda nie wystąpiła albo wprawdzie wystąpiła, ale z innej przyczyny, skarga nie przysługuje, czyli jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu. Właśnie z tego względu wśród tzw. konstrukcyjnych wymagań skargi przewidziano obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zaniechanie spełnienia tego obowiązku lub niewystąpienie szkody prowadzi do odrzucenia skargi, o czym stanowi art. 424⁸ § 1 k.p.c. (J. Gudowski, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, red. T. Ereciński, Lex 2016).

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła - ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru - oraz uwiarygodnienie tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia

2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16 i z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, niepubl.). Niezbędne jest przy tym przeprowadzenie przekonującego wyводу wskazującego czas powstania szkody oraz związek przyczynowy między nią a wydaniem zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, BSN 2006, nr 4, s. 10). Bez zaistnienia szkody, prowadzenie tego postępowania nie ma sensu - nie zmierzałoby do wyznaczonego mu celu. Stąd też w razie nieuprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, zbędne jest rozpoznawanie podstawy skargi, a właściwe staje się odrzucenie skargi jako niespełniającej wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2007 r., III BP 7/07, OSNP 2009/1-2/11).

Powód w złożonym osobiście w dniu 13 stycznia 2025 r. piśmie zatytułowanym „Pismo powoda - stwierdzenie nieważności postępowania lub kasację” nie odniósł się w żaden sposób do kwestii szkody spowodowanej przez wydanie wyroku. Okoliczności tej nie podniósł również jego pełnomocnik w piśmie z dnia 30 maja 2025 r. (data prezentaty: 4 czerwca 2025 r.), którym sprecyzował, że pismo jest skargą o stwierdzenie nieważności prawomocnego orzeczenia. Do szkody powód odniósł się dopiero w złożonym zażaleniu, co pozostaje bez znaczenia dla oceny braków formalnych wcześniej złożonej skargi. Ponadto również w zażaleniu powód nie określił wysokości szkody, nie uprawdopodobnił, że jest ona wynikiem wydania wyroku. Przeciwnie, powód załączył zaświadczenie lekarskie „na okoliczność uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej wszczęciem postępowania sądowego przez powoda na skutek krzywdzącego powoda postępowania pozwanego i w konsekwencji wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, którego dotyczy skarga powoda”. Załączone zaświadczenie lekarskie jest datowane na dzień 13 lipca 2020 r., zagadką pozostaje zatem, dlaczego w ocenie powoda uprawdopodobnienie szkody „nie było możliwe w momencie kierowania przez powoda skargi w dniu 8 stycznia 2025 r.”.

Zgodnie z treścią art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Dotyczy ono również czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Ustanowiony

w powołanym przepisie przymus adwokacko-radcowski ma charakter bezwzględny i obejmuje wszystkie postępowania toczące się przed Sądem Najwyższym; wyłącza zatem zdolność strony do podejmowania czynności procesowych osobiście (zdolność postulacyjną) z wyjątkiem wskazanym w art. 87¹ § 2 k.p.c., który nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Środek odwoławczy wniesiony do Sądu Najwyższego z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. jest z tej przyczyny niedopuszczalny i podlega obligatoryjnemu odrzuceniu bez wzywania skarżącego do usunięcia tego uchybienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2018 r., V CZ 16/18; niepubl.; z dnia 16 stycznia 2009 r., V CZ 87/08, niepubl.; z dnia 8 października 2014 r., II CZ 53/14, niepubl.; z dnia 10 marca 2016 r., III CZ 7/16, niepubl. oraz z dnia 17 kwietnia 2019 r., V CZ 15/19, niepubl.). Nie spełnia ustawowego wymagania związanego z przymusem adwokacko - radcowskim „poparcie” przez profesjonalnego pełnomocnika, ustanowionego z urzędu, dla skargi wcześniej wniesionej przez stronę nieuprawnioną do dokonania tego osobiście (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2010 r., II PZ 11/10, LEX nr 603835). Innymi słowy wniesienie skargi na niezgodność z prawem prawomocnego wyroku z naruszeniem wymogu przymusu adwokacko-radcowskiego, przy braku zdolności postulacyjnej powoda, nie uzasadniało wszczęcia postępowania naprawczego. Uzupełnieniu podlegają jedynie braki formalne skargi, o których mowa w art. 424⁵ § 2 k.p.c., co wprost wynika z art. 424⁶ § 2 k.p.c. Wśród wymienionych w art. 424⁵ § 2 k.p.c. braków nie ma odnoszącego się do bezwzględnego wymogu z art. 87¹ § 1 k.p.c. nieuczestniczenia zawodowego pełnomocnika we wniesieniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2019 r., II UZ 3/19, LEX nr 2652421).

Z tych powodów, opierając się na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[A.P.]

[a.†]